

© de l'edició: Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural

Dipòsit legal: B-35.807-2010

Edita: Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural

Totes les fotografies són de l'ICRPC a excepció de les següents:

Pàgina 21. Autor: Josep Comas. Fons: Museu de Granollers
Pàgines 31 i 39. Autor: Globus Visió. Fons: ICRPC
Pàgina 32. Autor: Aniol Rasclosa. Fons: ICRPC
Pàgines 33, 36, 38 i 48. Autor: Jordi S. Carrera. Fons: ICRPC
Pàgina 44. Autor: desconegut. Fons: Arxiu Comarcal del Ripollès
Pàgina 45. Autor: Valentí Fargnoli. Fons: Ajuntament Sant Jordi Desvalls
Pàgina 65. Autor: desconegut. Fons: Ajuntament de Salt

Imprès a Catalunya, agost de 2010

Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural

Memòria anual 2009

Memòria anual 2009

Índex de continguts

Presentació.....	5
Recerca.....	14
Difusió de la recerca	51
Organització d'activitats científiques.....	59
Col·laboracions docents.....	65
Publicacions de l'ICRPC.....	67
Col·laboracions.....	70
Socialització del coneixement	71

Presentació

El 2009 ha estat un any de ple desenvolupament per a l'ICRPC. Un dels aspectes fonamentals per al creixement i l'impuls de l'Institut és la consolidació progressiva de les seves línies de recerca. En aquest sentit, aquest any s'ha consolidat la segona línia del centre, dedicada a la recerca sobre els usos del patrimoni cultural. A més, cal destacar que l'equip d'investigadors i investigadores de l'Institut va ser reconegut com a Grup de Recerca Consolidat en la convocatòria de grups de recerca de Catalunya.

A partir de les dues línies de recerca activades, l'Institut ha incrementat el nombre de projectes competitius i d'encàrrecs, procedents tant del sector públic com del privat, que s'han obtingut. En aquest marc, s'ha continuat creixent en el nombre de publicacions realitzades pel personal investigador, amb un impuls notable de la seva internacionalització, sense deixar, però, de banda l'àmbit estrictament català. Els resultats obtinguts en els projectes de recerca de l'Institut també han estat presents en diferents congressos internacionals relacionats amb el patrimoni cultural. Amb l'objectiu d'aconseguir sinèrgies amb altres ens, s'ha incentivat, alhora, l'establiment de convenis de col·laboració. Aquests convenis s'han signat tant amb centres públics com també privats, tant nacionals com internacionals, i amb centres dedicats a la recerca i amb d'altres dedicats a la gestió del patrimoni cultural.

Tal com marquen els objectius fundacionals, també s'ha treballat de manera intensa en la difusió de la recerca en patrimoni cultural en l'àmbit acadèmic, sense oblidar les actuacions relacionades amb la socialització del coneixement. Una part de les actuacions en l'àmbit acadèmic s'ha estructurat en la realització de conferències, en la programació de les reunions de recerca i en el seminari anual de l'Institut. Al mateix temps, s'ha col·laborat estretament amb el màster La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local, de la Universitat de Girona.

Un altre aspecte sobre el qual s'ha posat un èmfasi especial en aquest any 2009 ha estat el de les publicacions. S'ha continuat amb l'edició d'una de les conferències pronunciades en el seminari de l'Institut, s'ha editat la primera memòria anual corresponent al 2008, s'ha iniciat la publicació en format digital de les reunions de recerca i s'ha començat la col·lecció monogràfica Llibres de l'ICRPC.

Finalment, un element de primera importància per al futur de l'ICRPC ha estat l'elaboració del seu pla estratègic per al període 2010-2013, un document que és l'eina que ha de permetre el desplegament de l'Institut i l'assoliment dels seus objectius. Aquest pla estratègic ha estat posteriorment aprovat pel Patronat de l'ICRPC en la seva reunió del 21 d'abril del 2010.

De manera general, aquest 2009 ha representat, doncs, un any de creixement per a l'ICRPC, d'acord amb el programa previst d'implantació, i ha significat per al centre la seva plena incorporació en l'àmbit nacional i internacional de la recerca en patrimoni cultural.

Dr. Gabriel Alcalde Gurt
Director de l'ICRPC

Missió i visió

Missió

La missió estableix la raó de ser i el compromís de l'Institut amb la societat: la raó de ser perquè explicita la causa fonamental de la seva creació i compromís perquè traça quina serà la seva aportació fonamental davant la societat, especialment la catalana.

La funció de l'ICRPC en el context català es concreta en la generació de coneixement sobre el patrimoni cultural a través de la recerca, fent que aquest coneixement contribueixi al benestar social i afavoreixi l'impacte econòmic del patrimoni cultural.

La definició de la missió de l'ICRPC es concreta en els termes següents:

A partir de la recerca en patrimoni cultural, aportar a la societat, i d'una manera especial a la societat catalana, elements d'anàlisi sobre la seva herència històrica i cultural, i sobre les seves relacions socials actuals i futures.

Visió

A partir del que indica la missió, els objectius que es marca l'ICRPC l'han de portar a ser un centre de referència en el camp de la recerca en patrimoni cultural. Aquest lideratge serà possible a través del treball científic basat en criteris d'excel·lència i de obertura i interrelació de l'Institut amb altres grups de recerca, tant catalans com forans, que operen en el camp del patrimoni cultural. Aquesta projecció de l'ICRPC cap enfora, transferint el resultat de la recerca efectuada i la interacció amb altres grups i institucions, és el que marcarà l'èxit de l'Institut. La transferència i la interacció en àmbits especialitzats, però també en el conjunt de la societat, evidencia d'aquesta manera els beneficis que la recerca pot aportar per al seu benestar i progrés, és a dir, transforma el coneixement generat per l'ICRPC en un valor social. La formació d'investigadors en patrimoni cultural també esdevé un dels

campus propis de desenvolupament de l'Institut, entesa aquesta formació com a generadora de nova recerca, especialment en la producció de tesis doctorals i assolint, per tant, el valor afegit que aporta la innovació.

D'aquesta manera, la visió de l'ICRPC es concreta en els termes següents:

- Ser un centre on es desenvolupi recerca d'excel·lència sobre el patrimoni cultural amb impacte internacional
- Que sigui un referent per a la recerca catalana en aquest àmbit i que estigui interrelacionat amb altres grups i organitzacions que treballen en recerca en camps afins, especialment a Catalunya.
- Al mateix temps, ha de transferir a la societat els resultats de la seva recerca, participant en el desenvolupament del seu benestar social.

Personal

Director

Dr. Gabriel Alcalde i Gurt

Director tècnic

Dr. Josep Burch i Rius

Investigadora i investigadors adscrius

Dr. Eduard Carbonell i Esteller
Dra. Roser Juanola i Tarradellas
Dr. Josep Maria Nolla i Brufau

Investigadores i investigadors postdoctorals

Dr. Eliseu Carbonell i Camós
Dra. Gemma Domènech i Casadevall

Investigadores predoctorals

Maria de Lluc Serra i Armengol
Lada Servitja i Tormo

Tècnic de la Unitat d'Estudis i Anàlisi

Antoni Rojas i Rabaneda

Tècnics vinculats a projectes

Bàrbara Fumadó i Dubé
Enric Martí i Ginabreda
Carme Parramon i Colom

Personal de suport a la recerca

María Eliana Harms i Orrego
Carme Roperó i Mochales
Coral Costa i Oliver
Josep Maria Almuni i Arcas
Alfons Tornero i Dacasa

Administradora

Dra. Núria Moradell i Rabert

Administrativa

Montserrat Vivern i Lladó

Consell Científic Assessor

El Consell Científic Assessor de l'ICRPC està format per investigadors de renom en àrees relacionades amb el patrimoni cultural i vetlla per mantenir el nivell de qualitat de la recerca que s'hi porta a terme.

Dr. Patrick J. Boylan

(City University London)

Dr. Román Fernández-Baca Casares

(Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico)

Dra. Francisca Hernández Hernández

(Universidad Complutense de Madrid)

Dr. Tomislav Šola

(University of Zagreb)

Col·laboració d'investigadors i investigadores

A més del personal propi del centre, les activitats de recerca, formació i difusió participades i desenvolupades per l'ICRPC han comptat amb la participació de persones procedents de diferents universitats, centres patrimonials, institucions, organitzacions i empreses.

Universitats i centres de recerca

Dr. Joan Lluís Alegret (Universitat de Girona)

Dra. Ersilia Alesandrone (Istituto Piemontese per la Storia della Resistenza e la Società Contemporanea Giorgio d'Agosti. Torino)

Juan Antonio Apraiz (Sociedad de Estudios Vascos / Eusko Ikaskuntza)

Joan Manel Arca (Universitat Rovira i Virgili)

Mireia Bassols (Universitat de Girona)

Dra. Sabrina Doyon (Université Laval)

Dra. Nadia Fava (Universitat de Girona)

Dr. David Florido Del Corral (Universidad de Sevilla)

Dra. Núria Galí (Universitat de Girona)

Alfons Garrido (Universitat de Girona)

Jordi Gibert (Universitat Autònoma de Barcelona)

Dr. Modest Fluvià (Universitat de Girona)

Dr. Andreas Huyssen (Universitat de Columbia)

Dra. Soledad Jimenez (Universitat Oberta de Catalunya)

Dr. Jordi Juan (Universitat de Barcelona)

Dr. Elvis Mallorquí (Universitat de Girona)

Dr. Belhadj Marouf (Universitat Abou Belkaïd Tlemcen)

Dr. Alfons Martinell (Càtedra UNESCO de Polítiques Culturals i Cooperació UdG)

Dr. Maurizio Masini (Università degli Studi di Siena)

Dra. Valeria Minucciani (Politecnico di Torino)

Dra. Paz Moreno (Universidad Nacional de Educación a Distancia)

Dra. Glòria Munilla (Universitat Oberta de Catalunya)

Dra. Emma Nardi (Università degli Studi Roma Tre)

Dr. Sidi Mohammed Negadi (Universitat Abou Belkaïd Tlemcen)

Dra. Mary Anne Newman (New York University)

Dr. Llorenç Prats (Universitat de Barcelona)

Dr. Joaquim M. Puigvert (Universitat de Girona)

Dr. Françoise Rechin (Université de Pau et des Pays de l'Adour)

Dr. Ricard Rigall (Universitat de Girona)
Dr. Xavier Roigé (Universitat de Barcelona)
Dr. Juan Antonio Rubio-Ardanaz (Universidad de Extremadura)
Dr. Jordi Sagrera (Universitat de Girona)
Dr. Albert Saló (ESADE Business School)
Dra. Maria Saña (Universitat Autònoma de Barcelona)
Dr. Carles Serra (Universitat de Girona)
Dra. Laura Solanilla (Universitat Oberta de Catalunya)
Dr. Narcís Soler (Universitat de Girona)
Dr. Joaquim Soler (Universitat de Girona)
Emilio Suarez (Universitat Rovira i Virgili)
Dr. Antonio Paolo Russo (Universitat Rovira i Virgili)
Dra. Dolors Vidal (Universitat de Girona)
Dra. Annette Viel

Museus i centres patrimonials

Jordi Abella (Ecomuseu de lès Valls d'Àneu)
Dr. Xavier Aquilué (Museu d'Arqueologia de Catalunya)
Laura Albertí (Factoria Cultural Coma Cros. Salt)
Jaume Bernades (Museu Diocesà i Comarcal de Solsona)

Dr. Pere Castanyer (Museu d'Arqueologia de Catalunya)
Dionisio Pereira (Museo do Mar de Galicia)
Josep Espadaler (Museu del Suro. Palafrugell)
Dr. Pere Freixas (Museu d'Història de la Ciutat de Girona)
Dr. José Luís Hernando (Museu Etnográfico de Castilla y León)
Enric Garcia Domingo (Museu Marítim de Barcelona)
Rosa Maria Gil (Arxiu Històric. Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Girona)
Assumpció Hosta (Patronat Call de Girona. Red de Juderías y Caminos de Sefarad)
Aurora Martín (Museu d'Arqueologia de Catalunya)
Joaquim Mateu (Museu Etnològic del Montseny)
Sílvia Planas (Museu dels Jueus. Girona)
Jordi Pons (Museu del Cinema. Girona)
Magí Seritjol (Museu d'Història de Tarragona)
Josep Serra (Museu Picasso de Barcelona)
Dr. Joaquim Tremoleda (Museu d'Arqueologia de Catalunya)
Josep Maria Trullén (Museu d'Art de Girona)
Cathryne Williams (Lincoln Center Institut. Nova York)

Institucions, organitzacions i empreses

Jaume Alcalde (Enginyeria de Sistemes Audiovisuals SL)

Emili Bassols (Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa)

Maria Jesús Bono (DG Memòria Democràtica. Generalitat de Catalunya)

Jusèp Boya (DGPC. Generalitat de Catalunya)

Sònia Buxó (Enginyeria de Sistemes Audiovisuals SL)

Josep Maria Carreter (DGPC. Generalitat de Catalunya)

Dra. Eva Castellanos (Amics de l'Ebre)

Blanca Cros (Agència Catalana de Turisme)

Miguel Doñate (COPSAT)

Martirià Figueras (Aspecte. Enginyeria i Consultoria de Paisatgisme)

Rafel Folch (Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana)

Perla Giachieri

Jordi Guixé (DG Memòria Democràtica. Generalitat de Catalunya)

Marta Lacambra (Caixa Manresa)

Josep Maria Mallarach (Consultor Ambiental)

Raül Màrquez (COPSAT)

Damià Moragues (Barcelona Mèdia)

Cristophe Pellecuer (Ministeri de Cultura, França)

Llorenç Planagumà (Tosca Educació Ambiental)

Marta Puiguriquer (Axial. Geologia i Medi Ambient SL)

Dra. Isabel Rodà (Institut Català d'Arqueologia Clàssica)

Pablo Romero (COPSAT)

Dr. Josep Manuel Rueda (DGPC. Generalitat de Catalunya)

Mireia Tresserras (Educ'art)

Emmanuelle Todini

Recerca

Línea de recerca 1: Els processos de patrimonialització

El concepte de patrimoni cultural, la seva configuració, la seva conservació i la seva difusió no són aliens a l'evolució de la societat, ni estan deslligats dels interessos dels diferents segments d'aquesta societat. A partir del fet que un element sigui considerat o no com a patrimoni cultural, la manera d'interpretar-lo, la seva forma de presentació, les persones a qui s'adreça i els missatges generals que es comuniquin a través seu, es relacionaran, de manera ineludible, amb el fet de ser un element de transmissió d'uns valors determinats i de beneficiar plantejaments ideològics i interessos concrets. En aquest sentit, el patrimoni com a element identitari participa i té un pes important en la legitimació o deslegitimació de processos reivindicatius socials o nacionals. De manera general, està acceptat que el patrimoni cultural participa en el manteniment d'uns models socials determinats o pot incidir en la transformació de la societat. És per aquest motiu que es considera d'una gran importància la recerca sobre els processos de patrimonialització, els quals constitueixen la base a partir de la qual es desenvolupa qualsevol acció sobre el patrimoni cultural.

Festa de La pesca catalana, Mataró.

Investigadores i investigadors

Dr. Gabriel Alcalde i Gurt

DEA en Museologia per la Universitat Jean Monnet de Saint-Étienne (1996) i doctor en Història per la Universitat de Girona (1993).

Va ser conservador (1981-1982) i director (1983-1997) del Museu Comarcal de la Garrotxa. Actualment, i des del 1998, és professor titular de museologia a la Universitat de Girona. Ha estat director de l'Institut de Patrimoni Cultural de la Universitat de Girona (2002-2004). Ha publicat nombrosos articles a revistes nacionals i estrangeres amb una temàtica centrada en el patrimoni cultural. Va ser codirector del màster La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local de la Universitat de Girona en l'edició del 2005-2006 i codirector del màster oficial La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local de la Universitat de Girona en el 2006-07. Des del 2006 és director de l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural. És membre de la Comissió Executiva de la Junta de Museus de Catalunya.

Dr. Eliseu Carbonell i Camós

Doctor en Antropologia Social i Cultural per la Universitat de Barcelona (2003) i postgrau en Estudis Africans per la Universitat Rovira i Virgili (1995).

Ha estat investigador visitant a l'Institut d'Antropologia Social i Cultural de la Universitat d'Oxford i investigador postdoctoral del Centre de Recerca i Intervenció sobre el Suïcidi i l'Eutanàsia de la Universitat del Quebec a Montreal. Imparteix classes d'antropologia social com a professor associat a la Universitat de Girona i com a consultor a la Universitat Oberta de Catalunya. Ha portat a terme diverses recerques en l'àmbit de l'antropologia del temps, principalment sobre l'estudi antropològic de l'obra de Josep Pla, al qual va dedicar la seva tesi doctoral. La seva línia de recerca actual tracta sobre els processos de patrimonialització que s'estan produint actualment en l'àmbit marítim. És membre de l'Institut Català d'Antropologia i de l'European Association of Social Anthropologists.

Maria de Lluc Serra i Armengol

Llicenciada en Història de l'Art per la Universitat de Girona (2004), màster en La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local a la Universitat de Girona (2005-2006) i DEA per la Universitat de Girona (2008).

Carme Parramon i Colom (tècnica de projectes)

Diplomada en Gràfica Publicitària per l'Escola Elisava de Barcelona (1985).

Bàrbara Fumadó i Dubé (tècnica de projectes)

Projectes

L'ús dels museus i del patrimoni cultural en els anys 40 a l'estat espanyol

Investigadors/es

Gabriel Alcalde (ICRPC/UdG), Maria de Lluç Serra (ICRPC)

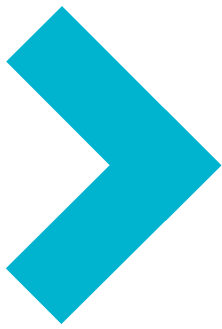
Descripció general

Aquest projecte preveu analitzar l'ús dels museus i del patrimoni artístic i cultural en els anys del primer franquisme. Als anys 40 Europa estava en guerra, i Espanya sortia dels estralls d'una guerra civil. Els desperfectes causats al patrimoni artístic i arquitectònic eren molt greus. Malgrat les dificultats, en aquells anys molts museus obrien de nou les portes al públic després del silenci de la guerra. Durant la Guerra Civil espanyola es crearen diverses entitats per a la salvaguarda del patrimoni, que estava en perill constant per les amenaces del conflicte bèl·lic. Organismes com ara el Servicio de Bibliotecas y Museos, la Comissaria General de Museus, o el Servicio de Defensa del Patrimonio Artístico Nacional eren algunes de les entitats vives en aquell període. Algu-

na, ja existent en anys anteriors, com la Junta de Museus (creada el 1907), continuà en els anys següents, i efectuà tasques per a la conservació del patrimoni artístic, a la vegada que tingué un paper en l'organització interna dels museus.

Objectius

- Arribar a conèixer amb profunditat les activitats portades a terme als museus, així com el funcionament intern de cada centre museístic.
- Analitzar les tasques que realitzaren les diverses entitats que s'ocupaven de la protecció i recuperació del patrimoni artístic.
- Tenir una visió acurada i completa de quina era la situació del patrimoni cultural en uns anys marcats pel conflicte bèl·lic, i la importància que, malgrat tot, tenia en la societat.
- Amb tot el material consultat, elaborar conclusions que ens permetran elaborar una tesi doctoral.

R. E. n.º 3540

MINISTERIO DE EDUCACIÓN NACIONAL
Dirección General de Bellas Artes

COMISARIA GENERAL del SERVICIO
de DEFENSA del
PATRIMONIO ARTISTICO NACIONAL

Sírvase remitir V.S. con la mayor urgencia, a esta Comisaría General una relación de los Museos del Estado, Provincia, Municipio, Iglesia y cuantos de otro carácter existan en la Zona de su jurisdicción, enña que se expresen virtualmente los datos siguientes:

**PATRIMONIO ARTISTICO
COMISARIA GEN.
11-X-1941
N.º 2124**

- a) Nombre del establecimiento.
- b) Localidad.
- c) Situación dentro de la localidad, haciendo constar la calle o plaza en que radique el edificio del Museo, el número de la finca y las fincas contiguas. Dígase también si el edificio está aislado o semiaislado, y en estos casos delimitese por las calles que lo circundan y fincas contiguas.
- d) Si pertenece al Estado, provincia, municipio, etc.
- e) Nombre del Director.

Dios guarde a V.S. muchos años.
Madrid, 11 de octubre de 1941.
EL SUBCOMISARIO GENERAL,
J. L. V. V. V.

Sr. D. Luis Manuel Tejeda.- Comisario de la Zona de del Patrimonio Artístico Nacional.- B A R C E L O N A

Carta de 1941 del SDPAN sol·licitant informació dels museus.

Patrimonialització de la cultura marítima a la costa central catalana

Investigador

Eliseu Carbonell (ICRPC)

Descripció general

Històricament, el mar i les persones que han viscut dels seus recursos han ocupat un espai marginal en la nostra societat fins a l'eclosió del turisme a mitjan segle XX, però fins i tot llavors les poblacions locals es van veure sovint relegades a un segon terme. Tanmateix, observem l'aparició recent de noves dinàmiques socials i culturals en les quals les poblacions locals participen de forma activa: el mar i els seus recursos, així com la pesca i la navegació, estan essent re-interpretades en termes de valoració

patrimonial. Assistim, doncs, a una reformulació en termes patrimonials de la societat i la cultura marítima que ens proposem estudiar.

Objectius

- Determinar els factors que confluïxen en els processos de patrimonialització de la cultura marítima a Catalunya, amb especial èmfasi en l'estudi d'aquests processos en la costa central catalana.
- Identificar els sectors en què s'està produint aquest procés de patrimonialització.
- Identificar i conèixer els actors socials que l'estan duent a terme.
- Analitzar com s'articulen els nous discursos sorgits de la patrimonialització de l'àmbit marítim en relació amb els discursos tradicionals de la cultura, el territori i el patrimoni.

Demostració de pesca tradicional amb artó, Mataró.

Patrimoni immaterial marítim: els sabers populars sobre el clima davant del canvi climàtic

Investigador

Eliseu Carbonell (ICRPC)

Descripció general

El clima ha estat sempre un dels elements decisius de la vida humana, tant a nivell de la mera supervivència, com de la sociabilitat. Ho era en la societat agrària i ho és en la societat postindustrial, amb el canvi climàtic com a preocupació general. Aquelles professions que han tingut i tenen una major dependència de les variacions climàtiques, com per exemple els pescadors, han acumulat un major coneixement empíric sobre el medi i el clima tramès de generació en generació en formes diverses, ja siguin orals com d'actituds i comportaments. Aquest coneixement forma part del que s'anomena l'etnociència, és a dir, l'anàlisi dels sistemes indígenes de classificació i més concretament l'etnoclimatologia. Aquesta recerca planteja estudiar localment aquest coneixement popular centrant-nos en el cas de l'etnoclimatologia marítima a la subcomarca de l'Alt Maresme. Amb aquesta recerca pretenem en primer

terme la recuperació -fins on ens sigui possible- d'aquest saber a nivell local. Però en darrer terme pretenem estudiar com la gent que disposa d'aquest saber l'utilitza per interpretar els fenòmens atmosfèrics diversos que s'atribueixen popularment al canvi climàtic i conviure amb ells.

Objectius

- Estudiar els coneixements etnoclimatològics expressats a través de la oralitat, les accions i les representacions
- Estudiar la classificació de les variacions en el clima a escala temporal: Clima diari, períodes breus i passatgers, estacionalitat, variacions interanuals i canvis de llarg termini.
- Estudiar les percepcions i reaccions davant del canvi climàtic a partir dels coneixements etnoclimatològics per tal de donar una dimensió temporal a escala global als coneixements locals sobre el clima, és a dir, situar l'estudi del patrimoni etnològic immaterial de Catalunya en un pla de societat globalitzada.

La patrimonialització de l'herència cultural en els museus catalans a finals del segle XIX i principis del segle XX

Investigadors/es:

Gabriel Alcalde (ICRPC/UdG), Maria de Lluç Serra (ICRPC)

Descripció general

A Catalunya existeix una considerable tradició museística relacionada amb l'àmbit local. L'inici d'aquest tipus de museus, molt desenvolupats actualment, se situa a Catalunya a finals del segle XIX i en els primers anys del segle XX i s'inscriu en una tendència generalitzada en l'àmbit europeu, amb realitats distintes segons els països

com a conseqüència de motivacions econòmiques, socials i polítiques particulars. L'arrencada de l'interès pels museus en moltes poblacions catalanes està vinculat amb els esforços de la població per a la conservació de la pròpia identitat. En aquest marc, el projecte està encarat a analitzar la realitat catalana tot relacionant-la amb l'àmbit europeu contemporani.

Objectius

- Realitzar diferents anàlisis de casos sobre museus catalans.
- Analitzar els processos de patrimonialització i despatrimonialització.
- Incidir en els significats socials d'aquests processos de patrimonialització.

Museu de Granollers, anys 40 del segle XX.

Estudi dels conceptes actuals de patrimoni cultural en les societats nòmades del desert del Sàhara

Investigadors:

Gabriel Alcalde (ICRPC/UdG), Joan Lluís Alegret (UdG), Carles Serra (UdG), Narcís Soler (UdG), Joaquim Soler (UdG)

Descripció general

El concepte actualment generalitzat de patrimoni cultural està basat, essencialment, en la tradició patrimonial europea. Aquest concepte, però, tot i que és el que esdevé dominant arreu del món, no és, evidentment, l'únic concepte de patrimoni cultural que existeix. Altres societats, amb tradi-

cions culturals diferents, tenen i apliquen conceptes distints de patrimoni cultural i valoracions diferents de la seva funció. És en aquest marc que l'ICRPC s'interessa per la diversitat de conceptes del seu objecte d'estudi. Amb aquesta intenció, juntament amb la Universitat de Girona, s'ha format un equip multidisciplinar que desenvolupa la seva recerca en el Sàhara Occidental i treballa en l'anàlisi dels conceptes de patrimoni cultural que tenen les persones que actualment viuen en els camps de refugiats saharauís.

Objectius

- Conèixer i comprendre els conceptes actuals de patrimoni cultural en la societat refugiada saharauí.
- Aproximar-se a l'evolució del concepte de patrimoni cultural en la societat saharauí.

Museu Nacional del Poble Saharauí

La patrimonialització dels volcans. Estudi del procés de patrimonialització dels volcans a la Zona Volcànica de la Garrotxa

Investigadors

Gabriel Alcalde (ICRPC/UdG)

Descripció general

El procés a través del qual els volcans de la zona volcànica de la Garrotxa es patrimonialitzen és molt recent. Es pot considerar que arrenca poc abans de l'inici dels anys 80. És en la primera meitat d'aquesta dècada quan es pot disposar d'eines legals per a la seva protecció i també quan s'inaugura a Olot el Museu dels Volcans. En aquests mateixos anys deixa de fun-

cionar l'abocador d'escombraries de la ciutat d'Olot en el volcà Croscat i s'aturen les extraccions de gredes a la zona. El projecte té la intenció d'analitzar com incideix l'assumpció de la patrimonialització per part de diferents sectors de la societat sobre els volcans i el territori on es troben i com, a l'hora, aquesta patrimonialització incideix en la societat que viu i desenvolupa la seva activitat a la zona.

Objectius:

- Proposar indicadors de seguiment del procés de patrimonialització.
- Observar com diferents sectors de la societat interactuen en aquest procés de patrimonialització.
- Analitzar l'impacte d'aquesta patrimonialització
- Desenvolupar estudis de visitants.

Zona Volcànica de la Garrotxa.

Valoració de la despesa i inversió en el patrimoni cultural: dimensió de la despesa pública i privada

Investigadors

Gabriel Alcalde (ICRPC – UdG), Josep Burch (ICRPC – UdG), Modest Fluvià (UdG), Ricard Rigall (UdG), Albert Saló (ESADE)

Descripció general

En els darrers anys s'ha vinculat el patrimoni cultural al desenvolupament econòmic. Per aquest motiu, des del sector públic, però també del privat, s'han destinat nombrosos recursos econòmics a la valorització d'aquest patrimoni.

Atès el seu impacte social i econòmic, considerem important per a Catalunya, una zona amb un important conjunt patrimonial, disposar d'un estudi que concreti el flux anual de recursos econòmics destinats al patrimoni cultural. En aquest marc, el projecte consisteix en la realització d'un estudi dels recursos econòmics destinats per institucions públiques i organitzacions privades al manteniment i millora del patrimoni.

Objectius

- Determinar el volum de la despesa destinada al patrimoni cultural a Catalunya.
- Fer unes primeres estimacions de les necessitats de recursos que genera el manteniment del patrimoni cultural existent.
- Relacionar les dues dimensions anteriors, amb l'objectiu d'avançar en la direcció de diferenciar la despesa global, aquella que cobreix merament el desgast normal dels actius culturals, d'aquella que pròpiament es pot considerar "inversió neta" o augment efectiu del patrimoni cultural del país.
- Experimentar mètodes d'anàlisi econòmica en patrimoni cultural.

Estades de recerca a l'estranger

- Gabriel Alcalde: estada de recerca (octubre) a Sluguilla Lawash (Sàhara Occidental).

Gabriel Alcalde va participar, juntament amb altres investigadors de la Universitat de Girona i de la Universitat Autònoma de Barcelona, en els treballs d'inventari i documentació dels gravats rupestres de Sluguilla Lawash, al Sàhara Occidental, fets en col·laboració amb el Ministeri de Cultura de la República Àrab Sahrauí

i Democràtica. Es tracta d'un impressionant conjunt de gravats prehistòrics fets sobre lloses, localitzats a la depressió del uadi Lawash el Tel·li, en una extensió de més de 30 km de llargada. S'hi representen animals diversos (braus, rinoceronts, elefants, girafes, antílops...) i alguns antropomorfes.

- Maria de Lluç Serra: estada de recerca (setembre-octubre) a l'Istituto Piemontese per la Storia della Resistenza e della Società Contemporanea «Giorgio d'Agosti», a Torí (Itàlia).

Recerca a Sluguilla Lawash (Sàhara Occidental).

L'estada de la investigadora predoctoral Maria de Lluç Serra a la ciutat de Torino tenia per objectiu realitzar una recerca aprofundida en la història del patrimoni cultural en la Itàlia dels anys 40. L'Istituto és un centre molt ben equipat, amb un gran arxiu i un museu vinculat sobre la història contemporà-

nia d'Itàlia (i concretament de la ciutat de Torí), que compta amb un elevat nombre d'investigadors i, en definitiva, és un centre que resultà ideal per a la recerca i recollida de material per a completar la visió de la tesi doctoral que actualment està desenvolupant Maria de Lluç Serra.

Istituto Piemontese per la Storia della Resistenza e della Società Contemporanea «Giorgio d'Agosti», Torí.

Recerca

Línea de recerca 2: els usos del patrimoni cultural

Un cop un element és patrimonialitzat, normalment se li adjudica o adquireix un ús, encara que no necessàriament aquest ús està desvinculat de la utilitat per a la qual va ser creat. Les causes que poden originar aquests usos s'inscriuen en les societats entre les quals sorgeixen, i poden canviar enormement en funció dels interessos i dels moments. És per aquest motiu que l'ús del patrimoni acaba comportant una multitud d'usos indirectes o diferents als originaris: usos educatius, usos turístics, usos econòmics, usos socials... que poden actuar per separat o que poden interactuar entre ells i condicionar-se els uns als altres. Per altra banda, aquesta utilització i les polítiques i accions de conservació, difusió, gestió, etc. que hi estan vinculades no es poden deslligar del valor del no ús d'aquest patrimoni, però, malgrat la contradicció aparent, en condicionen l'ús. Efectuar una anàlisi crítica de la multiplicitat d'usos i no usos del patrimoni cultural i dels efectes i externalitats que provoquen és l'objectiu d'aquesta línia de recerca.

Fira medieval del Mallol.

Investigadores i investigadors

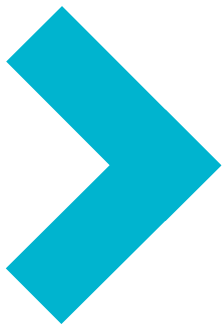
Dr. Josep Burch i Rius

Doctor en Història per la Universitat de Girona (1996). És professor titular d'arqueologia de la Universitat de Girona des de l'any 1999. Ha participat i dirigit diversos projectes d'investigació arqueològica, principalment de les comarques de Girona. També ha participat com a coordinador de diversos projectes europeus pertanyents al programa Cultura 2000, conjuntament amb investigadors d'universitats franceses i italianes. L'any 2005 va fer una estada de recerca a la Università degli Studi de Siena, per al desenvolupament del projecte «La patrimonialització de la cultura etrusca». Ha publicat nombrosos treballs, tant d'àmbit nacional com internacional, amb una temàtica centrada en el patrimoni cultural i l'arqueologia. Va ser codirector del màster oficial La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local, impartit a la Universitat de Girona en el curs 2006-07. Des de l'any 2004 fins a l'any 2007 va ser director de l'Institut de Patrimoni Cultural de la Universitat de Girona.

Dra. Gemma Domènech i Casadevall

Doctora en Història de l'Art per la Universitat Autònoma de Barcelona (2000). Ha publicat diversos treballs sobre patrimoni de l'època moderna i sobre l'arquitectura i els arquitectes catalans de la primera meitat del segle XX. Ha coordinat diverses exposicions temporals al Museu d'Art de Girona, ha treballat en la catalogació i documentació del fons de plànols i de l'arxiu d'imatges a l'Arxiu Històric de la Demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Ha format part del secretariat tècnic de la Comissió *Any Masó, Cent anys d'arquitecte*. Des del setembre del 2008 és membre del Consell de les Arts i la Cultura de l'Ajuntament de Girona. Actualment, la seva recerca està centrada en l'arquitectura catalana del segle XX: d'una banda, resseguint els mecanismes de patrimonialització de l'arquitectura catalana i l'ús que es dona a aquesta arquitec-

tura patrimonialitzada; i de l'altra, dedicant-se a la recuperació de la memòria dels arquitectes que van treballar per al govern de la República; i, finalment i vinculat amb l'àmbit anterior, aprofundint en l'estudi de la gestió i protecció del patrimoni durant la Guerra Civil.

Lada Servitja i Tormo

Llicenciada en Història de l'Art per la Universitat de Girona (2004) i màster en La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local (2008-2009).

Enric Martí i Ginabreda (tècnic de projectes)

Llicenciat en Història per la Universitat de Girona (2008).

Projectes

La museïtzació i/o adequació dels jaciments arqueològics a Europa

Josep Burch (ICRPC/UdG), Lada Servitja (ICRPC)

Descripció general

L'adequació dels jaciments arqueològics és una acció sobre el patrimoni arqueològic que gaudeix d'una llarga tradició però que s'ha vist incrementada notablement en els darrers anys. Aquest increment es pot explicar per motius ben diversos, entre els quals no són gens estranys els vinculats al turisme. Tanmateix, no és aquesta l'única causa que ho explica, ja que en altres casos l'adequació està estretament vinculada al seu aprofitament com a espai d'ús públic. Aquestes òptiques han condicionat els models i tipus d'adequació: ordenació dels espais, recorreguts, punts d'estada i recepció, cobertura dels espais, etc. Partint d'aquesta situació, el projecte posa en comú les diferents propostes que s'han executat amb la finalitat de tipificar-les per analitzar les causes

que les han motivat i les conseqüències que se n'han derivat.

Objectius

- Identificar les causes de l'ordenació dels jaciments arqueològics.
- Identificar els criteris tècnics d'ordenació dels espais arqueològics.
- Tipificar les variants de l'ordenació dels espais.
- Vincular les adequacions dels espais arqueològics amb el seu ús i els seus resultats.

Usos del patrimoni cultural a la muntanya de Sant Julià de Ramis (Gironès)

Investigadors/es

Josep Burch (ICRPC/UdG), Lada Servitja (ICRPC)

Descripció general

El conjunt patrimonial de la muntanya de Sant Julià de Ramis és conegut per la comunitat científica des de fa gairebé un segle i al llarg d'aquests darrers cent anys s'hi han efectuat nombroses excavacions. No obstant, alguns d'aquests elements patrimonials són absolutament desconeguts per la societat, en contrast amb d'altres ele-

ments, aparentment no patrimonials, però que en canvi han estat patrimonialitzats per la població local. Alguns llocs han estat museïtzats per fer-ne un ús vinculat al temps d'oci però, per contra, d'altres són objecte d'una gran transformació vinculada a usos culturals, econòmics, etc. Aquesta varietat d'usos i impactes és el punt de partida d'aquest projecte.

Objectius

- Determinar els diferents usos donats als elements patrimonials de la muntanya
- Valorar l'impacte sobre el conjunt patrimonial de la muntanya a partir dels diversos usos adjudicats

Conjunt patrimonial de la muntanya de Sant Julià de Ramis.

La patrimonialització de l'arquitectura del turisme

Investigadora

Gemma Domènech (ICRPC)

Descripció general

El desenvolupament del turisme durant el segle XX va comportar una revolució urbanística i paisatgística sense precedents a la Costa Brava. Després d'un segle de transformacions, algunes de les propostes arquitectòniques que s'han anat succeint ja han entrat en procés de patrimonialització, mentre que d'altres han estat víctimes d'una política conservacionista basada, no pas en el desenvolupament harmònic de tot el litoral, sinó en la preservació integral de porcions de territori. Al litoral gironí hi ha diversos

exemples que ajuden a explicar com la valoració de l'arquitectura sorgida a redós del turisme no es pot explicar només des d'un punt de vista artístic o patrimonial, sinó que està profundament subjecta als canvis sociopolítics del país.

Objectius

- Estudiar el creixement urbanístic de la Costa Brava en els darrers cent anys, a partir del cas concret d'unes poblacions litorals que seran preses com a exemplificadores del procés.
- Conèixer l'estat de conservació i protecció de l'arquitectura nascuda a redós del fenomen turístic.
- Conèixer els mecanismes de patrimonialització d'aquesta arquitectura.

Enderrocs al Club Med de Cadaqués.

La depuració político-social dels arquitectes catalans

Investigadora

Gemma Domènech (ICRPC)

Descripció general

L'any 1939, acabada la Guerra Civil, el bàndol guanyador, amb la voluntat d'esborrar el passat immediat i de trobar adeptes per a la nova ideologia, inicia una intensa labor de depuració dels professionals que havien treballat per a la República. Són processos civils, paral·lels als militars i als del Tribunal de "Responsabilidades Políti-

cas", destinats a castigar i sobretot intimidar els vençuts. Aquesta situació, ben estudiada i documentada en el cas dels mestres, es produeix en tots els àmbits professionals: funcionaris, metges, advocats... És precisament el cas dels arquitectes el que s'estudia en aquest projecte.

Objectius

- Estudiar la repressió exercida per la dictadura del general Franco contra el col·lectiu d'arquitectes catalans.
- Traçar la trajectòria vital i professional del grup d'arquitectes catalans actius durant la Guerra Civil espanyola.

Detall Casa Blanch, Girona.

Tipificació del públic infantil en els museus gironins

Investigadors/es

Josep Burch (ICRPC/UdG), Lada Ser-vitja (ICRPC)

Descripció general

Actualment, els museus s'han incorporat a les agendes de les famílies i de les escoles com a espais culturals per visitar. Tot i que és amb l'escola que els nens i nenes solen visitar els museus, de forma progressiva els pares els acompanyen a participar activament de les activitats dels museus, exposicions o espais culturals.

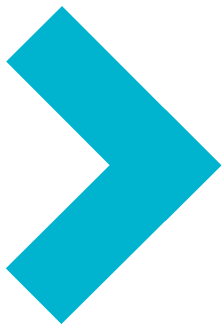
Aquesta recerca pretén analitzar quines són les pautes de comportament dels nens i nenes davant diferents espais dels museus gironins.

Objectius

- Identificar els elements que determinen les pautes de comportament del nens i nenes a l'interior d'un museu.
- Determinar els factors que condicionen l'observació i la interacció de l'infant amb el museu.
- Analitzar la relació entre nen i museu en l'aspecte de la diversitat d'espai i temàtica que ofereixen cinc dels museus de la ciutat de Girona.

Sala d'Exposicions de Fundació la Caixa, Girona.

Fires, mercats i festivals de divulgació històrica a Catalunya.

Investigador

Antoni Rojas (ICRPC)

Descripció general

La divulgació i promoció de la història i del patrimoni cultural estan estretament lligades al desenvolupament local i regional. Actualment els municipis es troben en la necessitat de generar noves propostes que revitalitzin el turisme i promocionin les seves localitats. Les principals actuacions han estat dirigides a explorar i posar en valor els potencials locals per tal de crear nous atractius dins dels circuits turístics. En aquest context, la posada en valor del patrimoni cultural i les accions per divulgar el passat històric adquireixen un important protagonisme.

Dins de l'oferta divulgativa, de lleure i turística basada en usos del patrimoni cultural, aquesta recerca analitza uns esdeveniments que han apostat per la recreació històrica com a element de promoció de pobles i ciutats de Catalunya i que s'han consolidat en els darrers vint anys amb un continu creixement.

Objectius

- Analitzar el conjunt d'esdeveniments de recreació històrica que es porten a terme a l'actualitat en el territori català.
- Identificar l'estructura de gestió i funcionament d'aquests esdeveniments.
- Analitzar el paper d'aquests esdeveniments en la promoció del patrimoni cultural, en la diversificació de l'oferta turística i en el desenvolupament local.
- Aportar una visió general que pugui ser útil per a gestors culturals, divulgadors del patrimoni cultural i experts en turisme.

Patrimonis fràgils

Investigadora

Gemma Domènech (ICRPC)

Descripció general

En aquest inici de segle XXI, tot i l'ampliació que des del món acadèmic s'ha fet del concepte de patrimoni, la societat i, en la majoria de casos, els responsables polítics, segueixen aplicant la definició que considera que són principalment els grans edificis del poder civil i religiós els que mereixen ser conservats i restaurats. Aquesta concepció decimonònica del significat de patrimoni prioritza el valor monumental i l'antiguitat de l'edifici, i comporta paral·lelament la desprotecció d'edificis d'altres característiques però igualment d'alt valor històric i, per

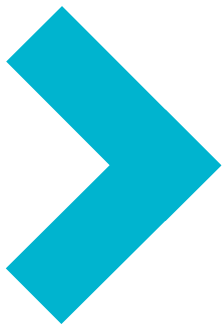
tant, patrimonial en el sentit actual de la paraula. Sota la denominació de "patrimonis fràgils" agrupem unes tipologies tradicionalment menystingudes en els inventaris de protecció del patrimoni i que per aquesta circumstància estan en perill de desaparició. Ens referim a fàbriques, estacions de tren, escoles, escorxadors o places de braus. Uns immobles als quals la Llei de patrimoni cultural de Catalunya de l'any 1993 reconeix el seu valor, però que a la pràctica es continuen obviant en els catàlegs de patrimoni.

Objectius:

- Elaborar un cens de l'estat d'aquests equipaments.
- Valoritzar patrimonialment aquests elements arquitectònics.

Escorxador, Igualada.

La destrucció de patrimoni artístic durant la Guerra Civil espanyola i la seva interpretació per part de la historiografia

Investigadora

Gemma Domènech (ICRPC)

Descripció general

Els enfrontaments bèl·lics probablement són la causa més important de desperfectes en el patrimoni arquitectònic i artístic, i la Guerra Civil espanyola no en va ser una excepció. Més enllà d'elaborar un inventari dels efectes devastadors que va suposar la Guerra Civil per al patrimoni artístic català, aquest projecte té per objectiu replantejar la interpretació partidista que la historiografia tradicional ha fet de les pèrdues artístiques. Sense menystenir les accions perpetrades per una part del bàndol republicà i que varen suposar pèrdues lamentables per al nostre patrimoni, no es pot obviar l'actuació de les institucions catalanes, tant per aturar les accions de vandalisme com el zel amb què després varen protegir arxius i obres d'art, organitzant dificultosos trasllats a mesura que el front avançava. Aquest paper de salvaguarda del patrimoni no tan sols fou ocultat durant la postgue-

rra, sinó que les accions de les institucions catalanes es varen tergiversar fins acusar la República d'haver practicat espoliacions.

Objectius

- Inventariar les principals pèrdues de patrimoni artístic i arquitectònic a la demarcació de Girona durant la Guerra Civil.
- Estudiar el paper del govern de la República en la salvaguarda del patrimoni artístic català.
- Analitzar la interpretació que la historiografia tradicional ha elaborat sobre les pèrdues produïdes durant el conflicte bèl·lic.

Anàlisi de la sociabilitat a Catalunya a través de casinos, ateneus i societats

Investigadores

Gemma Domènech (ICRPC), Rosa Maria Gil (Arxiu Històric COAC)

Descripció general

La Concòrdia d'Agullana, el Centre Fraternal de Palafrugell, el Casino España de Llagostera, La Unió Jonquerenca, La Unió Republicana de Cassà, El Casino dels Senyors de Sant Feliu... són només alguns noms de la llarga llista que ens ve a la memòria quan evoquem aquells espais de sociabilitat nascuts a finals del segle XIX i que varen tenir els seus dies daurats durant el primer terç del segle XX. Creats per la iniciativa privada i generadors de l'activitat cultural i lúdica (socors mu-

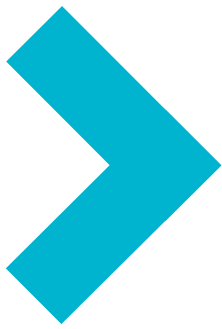
tus, cafè, ball, teatre, cinema, orfeó, biblioteca...) de la majoria de viles, varen aconseguir una dimensió pública i política de primer ordre a la Catalunya de l'època. El projecte planteja resseguir la seva història i la incidència que varen tenir aquestes agrupacions en la societat que les va acollir.

Objectius

- Analitzar l'origen i desenvolupament del fenomen.
- Elaboració d'un cens guia d'agrupacions.
- Tipificar les diferents agrupacions: casinos, ateneus i societats.
- Inventariar les seues socials existents i desaparegudes.
- Elaborar un mapa de l'abast territorial d'aquest fenomen a nivell gironí.

Casino dels Nois, Sant Feliu de Guíxols.

Educació i patrimoni arqueològic en l'àmbit de la Costa Brava

Investigadora

Roser Juanola (ICRPC/UdG)

Descripció general

Aquest projecte proposa fer un estudi del patrimoni arqueològic de la Costa Brava, posant èmfasi a la dimensió educativa, i prenent com a exemple el cas del terme municipal de Roses. Malgrat la importància de la Ciutadella, la proposta educativa que volem portar a terme contempla la interpretació del conjunt de monuments locals, tant arqueològics, com històrics i marítics,

en cap moment desvinculats del seu medi natural.

Objectius

- Fer una senyalització didàctica, amb la qual es puguin donar a conèixer les possibilitats i usos del patrimoni del municipi.
- Facilitar informació detallada i de conjunt, adaptada a tot tipus de públic.
- Desenvolupar un projecte museològic de la Ciutadella per definir un model educatiu que permeti fer una avaluació dels usos del patrimoni en relació als seus públics.

Vista aèria de la Ciutadella de Roses.

Metropolitan Museum of Art de Nova York.

Estades de recerca a l'estranger

- Lada Servitja: estada de recerca (juliol-octubre) al Lincoln Center Institute i a la New York University.

Basant el seu estudi en l'anàlisi del comportament dels nens i nenes d'edats compreses entre 5 i 12 anys en els museus, dins el marc de l'educació familiar no formal, l'estada va permetre conèixer les diferents institucions museístiques de la ciutat i establir vincles professionals amb es-

pecialistes del mateix tema. També va permetre fer recerca bibliogràfica a les diferents biblioteques de la ciutat com el Resource Center del Lincoln Center Institut, la NY Public Library i la NYU Library. Finalment, la investigadora va participar de forma activa en workshops destinats a educadors de museus organitzats per l'Studio Museum in Harlem, el Lincoln Center Institut for the Performing Arts, el MOMA i el Metropolitan Museum of Art.

La patrimonialización de la arqueología. Conceptos y usos actuales del patrimonio arqueológico

Proyecto I+D+i del Ministerio de Ciencia e Innovación (HAR2008-00-00132)

Investigadors/es

Gabriel Alcalde (ICRPC/UdG), Xavier Aquilué (MAC-Empúries), Josep Burch (ICRPC/UdG), Dayan Castañeda (UdG), Roser Juanola (ICRPC/UdG), Enric Martí (ICRPC), Antoni Rojas (ICRPC), Joaquim Tremoleda (MAC-Empúries), Mireia Tresserres (UdG)

Durada del projecte: 2008-2011

Descripció general

L'objectiu principal d'aquest projecte és investigar els diferents conceptes i usos del patrimoni arqueològic que coexisteixen a l'actualitat. En uns moments en els quals la utilització del patrimoni arqueològic està experimentant un augment espectacular, es fa del tot imprescindible disposar d'una base científica que permeti una anàlisi en profunditat del fenomen, que faci possible aportar coneixement sobre aquest aspecte i que, al mateix temps, pugui constituir la base de futures intervencions patrimonials.

La finalitat d'aquest projecte és el desenvolupament de propostes i mètodes que ens permetin entendre i estudiar els usos del patrimoni arqueològic, es pretén profunditzar en els coneixements que tenim sobre els processos de patrimonialització dels materials del passat, ja sigui la seva museïtzació i conservació o els diferents processos de difusió que s'han dut a terme.

Realització d'enquestes al jaciment d'Empúries.

Objectius

- Determinar els factors que conflueixen en els processos de patrimonialització de les restes materials del passat.
- Determinar els processos d'identificació social amb el patrimoni arqueològic.
- Determinar els usos del patrimoni arqueològic a partir d'una tipologia de casos diversificats.
- Determinar les característiques de la valorització de la materialitat arqueològica.
- Aprofundir en l'anàlisi dels mecanismes de conceptualització i ús del patrimoni arqueològic en les societats contemporànies.
- Proporcionar recursos i estratègies educatives que potenciïn la interpretació, comunicació i l'aprenentatge del patrimoni arqueològic i generar sinèrgies per a una major inclusió social.
- Contribuir al desenvolupament de les comunitats locals a través del patrimoni arqueològic com element de cohesió social i promoció cultural.

La Creu d'en Cobertella. Roses.

Documentació dels oficis tradicionals representats en fires i mercats de l'Empordà

Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya (IPEC-2009). Referència: G651 N09/001 K430

Investigadors

Gabriel Alcalde (ICRPC/UdG), Euseu Carbonell (ICRPC), Antoni Rojas (ICRPC)

Durada del projecte: 2009-2010

Descripció general

Una aproximació a l'ús social i econòmic dels oficis tradicionals presents en fires i mercats temàtics d'oficis que es celebren a les comarques del Baix Empordà i l'Alt Empordà. L'objectiu d'aquesta recerca és documentar etnogràficament els diferents oficis analitzant, d'una banda, la relació de cada un dels oficis representats amb les formes artesanals preindustrials de producció i en segon lloc calibrar la importància d'aquestes representacions teatralitzades de la producció artesanal en l'activitat general dels artesans que actualment acudeixen a aquestes fires i mercats.

D'aquesta manera volem documentar la patrimonialització d'una activitat artesanal en base tant a la referència cultural com a l'econòmica.

Objectius

- Portar a terme la documentació etnogràfica de les fires i mercats, basats en la recuperació del patrimoni etnològic representat en els oficis tradicionals.
- Valorar els criteris històrics i etnològics que segueixen les escenificacions o teatralitzacions dels oficis tradicionals en aquestes fires i mercats.
- Calibrar la importància d'aquestes representacions d'oficis tradicionals en l'activitat productiva general dels professionals que acudeixen a aquestes fires i mercats.
- Observar les dinàmiques que es generen a l'interior d'aquestes fires per tal de conèixer millor com es porta a terme la transmissió del patrimoni etnològic, en aquest cas dels oficis tradicionals, al públic.

L'activitat etnològica als museus catalans als anys 40

Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya (IPEC-2009).

Investigadora

Maria de Lluç Serra (ICRPC)

Durada del projecte: 2009-2010

Descripció general

En aquest projecte analitzem el paper que l'etnologia tingué en els museus catalans en la dècada dels anys 40. És en el marc d'aquests anys, també, que l'etnologia tenia un paper destacat en la cultura catalana. Personalitats com Joan Amades –folklorista autodidacte, que fou nomenat conservador del Museu de les Indústries i Arts Po-

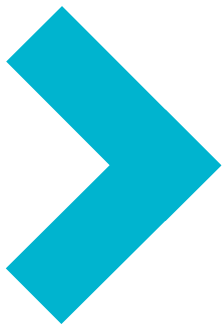
pulars–, o Ramon Violant Simorra –etnògraf que centrà gran part dels seus estudis en la regió dels Pirineus i que també fou conservador del Museu de les Indústries i Arts Populars–, tingueren una importància cabdal per al curs de l'etnologia catalana.

Objectius

- Conèixer i analitzar el paper que l'etnologia tenia en la societat catalana de la postguerra, i les tasques portades a terme pels principals etnòlegs del moment.
- Estudiar com l'etnologia es veia reflectida en els museus creats a l'època a través de l'anàlisi de tres casos paradigmàtics: el Museu d'Arts i Indústries Populars, el Museu Etnològic de Barcelona, i el Museu Folklòric de Sant Pere de Ripoll.

Arxiu-Museu Folklòric de Ripoll.

Un model d'arquitectura al servei d'una idea de país

Projecte becat per la Fundació Irla amb la Beca d'Estudi President Irla 2009

Investigadores

Gemma Domènech (ICRPC), Rosa Maria Gil (Arxiu Històric COAC)

Durada del projecte: 2009-2010

Descripció general

A finals dels anys vint, el panorama arquitectònic es va veure sacsejat per un grup de joves seguidors de la "modernitat", que volien canviar la realitat del seu país amb la principal eina de què disposaven: l'arquitectura. Aquests mateixos arquitectes, en sintonia amb col·legues d'altres llocs de

l'Estat espanyol, l'octubre de 1930 funden a Saragossa GATEPAC. El grup català, però, aviat se'n desmarcà i el 13 d'abril de 1931 es constitueixen en GATCPAC. El seu objectiu és portar a Catalunya l'arquitectura moderna europea. Tot i definir-se com un grup "independent de tota tendència política o religiosa", aquests professionals catalans estan units per les seves profundes conviccions republicanes.

Objectius

- Presentar la identificació d'interessos que es va produir a Catalunya entre un grup d'arquitectes i els polítics republicans, a partir de l'estudi del cas gironí.
- Descriure la trajectòria personal i professional de Bartomeu Agustí, Josep Claret, Ricard Giralt, Joan Roca Pinet i Emili Blanch.

Les Escoles de Sant Jordi Desvallés.

De cara al mar. Estudi etnològic dels ports de Cambrils i Arenys de Mar i el seu paper en la identitat marítima catalana

Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya. G651-N08/001

Investigadors

Eliseu Carbonell (ICRPC), Enric Garcia (MMB), Pablo Romero (COPSAT), Miguel Doñate (COPSAT), Emilio Suarez (URV), Joan Manel Arca (URV)

Durada del projecte: 2009-2010

Descripció general

Les societats de Cambrils i Arenys van experimentar canvis molt importants arrel de la construcció dels respectius ports, amb un fort impacte econòmic en les indústries locals lligades a la pesca i la construcció naval, així com altres efectes de molta rellevància social que ens proposem estudiar: les relacions, interaccions i conflictes dels grups socials relacionats amb els ports i les confraries, els efectes que el port va tenir i té en la planificació urbanística, els usos i imatges de les viles on s'ubiquen i l'impacte de la construcció dels ports en les poblacions veïnes a nivell del trasllat de flotes i el que això va

significar per l'autorepresentació marítima de dites poblacions. D'aquesta manera volem donar al nostre estudi una perspectiva que no sigui només local sinó també comparativa i que ens permeti arribar a formular conclusions generals sobre el lloc que ocupa el mar en l'imaginari social a Catalunya.

Objectius

- Aprofundir en l'estudi de la cultura marítima catalana en un camp, l'antropologia social, que ens pot ajudar a comprendre millor la relació dels catalans amb el mar.
- Conèixer millor i difondre el patrimoni etnològic marítim, material i immaterial, de la costa de Tarragona i del Maresme, més concretament el patrimoni etnològic marítim de Cambrils i d'Arenys de Mar.
- Analitzar el procés, abast i conseqüències de la construcció dels ports de Cambrils i Arenys sobre aquestes poblacions i en l'autorepresentació d'aquestes com a comunitats marítimes, així com en general en la identitat marítima dels catalans.
- Estudiar la relació que els habitants de Cambrils i Arenys han establert històricament amb el mar i veure com aquesta ha pogut variar a partir de la construcció dels ports respectius.

Unitat d'estudi i anàlisi

L'ICRPC, paral·lelament a la seva tasca investigadora pròpia, elabora i desenvolupa encàrrecs i projectes a partir de la col·laboració amb ens públics o entitats privades relacionades directa o indirectament amb el patrimoni cultural. L'Institut disposa de la Unitat d'Estudis i Anàlisi, especialitzada en aquest tipus de treball. En aquest moment ja ha realitzat estudis de públic, anàlisis centrades en la valoració econòmica del patrimoni, l'adequació d'espais arqueològics i la conservació del patrimoni arquitectònic.

Personal tècnic

Antoni Rojas i Rabaneda

Llicenciat en Història per la Universitat de Girona (1998), DEA per la Universitat de Girona (2001) i màster en La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local per la Universitat de Girona (2007).

Encàrrecs

- Anàlisi sobre les funcions que pot desenvolupar el SAM, Museu de Lleida. Encàrrec: SAM, Museu de Lleida.
- Seguiment arqueològic, assessorament arqueològic i composició dels plafons inclosos en els treballs d'adequació del poblat ibèric de Sant Sebastià de la Guarda (Palafrugell). Encàrrec: Jardineria Rosés Ametller, S.L. i Floret S.L.
- Itineraris patrimonials y utilització del patrimoni de la zona volcànica de la Garrotxa per part de les persones visitants de Santa Pau. Encàrrec: Ajuntament de Santa Pau.
- Redacció del pla d'acció en patrimoni arquitectònic. Encàrrec: Direcció General de Patrimoni Cultural, Generalitat de Catalunya.
- Estudi d'ús dels centres museístics pirinencs. Encàrrec: Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran.
- Anàlisi de les definicions de turisme cultural i de les formes de recompte dels turistes culturals. Encàrrec: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.

Poblat Ibèric de Sant Sebastià de la Guarda, Palafrugell.

Convenis

- Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, conveni marc de cooperació, 17 de juny.
- Asociación Tecuilcan, Nicaragua, conveni marc de cooperació científica, 25 de juny.
- Università Roma Tre, Dipartimento di Progettazione Educativa e Didattica, conveni marc, 10 de juliol.
- Institut Català d'Arqueologia Clàssica, conveni marc de col·laboració, 22 de setembre.
- Fundació Promediterrània per a la conservació, l'estudi i la difusió del patrimoni marítim, per a l'edició del llibre *Records d'una dona de mar*, 21 de desembre.
- Universitat de Girona, Departament d'Economia de la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales per a un projecte d'investigació sobre «Valoració de la despesa i inversió en el patrimoni cultural de Catalunya», 27 de novembre.

Mirador de Santa Pau.

Subvencions en concurrències competitives

- ARCS 2009. Jornades sobre «Els museus de societat» (2009 ARCS 1 00069).
- Acciones complementarias 2008. Seminari sobre «Memòria, política i patrimoni». Ministerio de Ciencia e Innovación (HAR2008-00563-E/HIST).

Port d'Arenys de Mar.

Difusió de la recerca

Publicacions

- ALCALDE, G. «هل إفحاتملا ملع نم لاجم يف ثوحب، إفحاتملا رييس تليفاقثلا ثارتلا». Tlemcen, Université Abou Bekr Belkaid, 2009. p. 89-101.
- ALCALDE, G.; BASSOLS, M. «Significados ideológicos de la creación de museos locales en Cataluña a finales del siglo XIX y principios del XX. Los casos de Olot y Manresa». *Revista de Museología*, 45 (2009), p. 57-63.
- ALCALDE, G.; BURCH, J.; GIBERT, J.; SAÑA, M. «930 anys abans de la nostra era, ocupacions humanes a la zona de La Serra». *Sis mil anys vivint a la vora dels aiguamolls de la Vall d'en Bas*. Besalú: Amics de Besalú i el seu Comtat, 2009, p. 61-72.
- ALCALDE, G.; ROIGÉ, X. «La recerca universitària en museologia a Catalunya». *Mnemòsine*, 5 (2009), p. 15-23.
- ALCALDE, G.; SAÑA, M. *Sis mil anys vivint a la vora dels aiguamolls de la Vall d'en Bas*. Besalú: Amics de Besalú i el seu Comtat, 2009.
- BURCH, J.; NOLLA, J. M.; PALAHÍ, LI.; SAGRERA, J.; VIVÓ, D.; VIVO, J. *La muntanya de Sant Julià de Ramis. Guia històrica i arqueològica*. Sant Julià de Ramis, 2009.
- BURCH, J.; ROJAS, A.; VIVO, J. «The formation of the Iberian Culture in the north-eastern extreme of the Iberian Peninsula». A: Herausgegeben von Raimund Karid i Jutta Leskovar. *Interpretierte Eisenzeiten Fallstudien Methoden, Theorie, Studien Zur Kulturgeschichte Von Oberösterreich*, 22. Linz, 2009, p. 113-124.
- BURCH, J.; SAGRERA, J. «El almacenamiento de cereales en silos en el Nordeste peninsular. Transformaciones y cambios del Ibérico Pleno al Ibérico Tardío». A: Garcia, R.; Rodríguez, D. (ed.). *Sistemas de almacenamiento entre los pueblos prerromanos peninsulares*, 103. Ciudad Real, 2009, p. 73-87.
- BURCH, J.; SAGRERA, J. *Els Sitjars. Excavacions arqueològiques a la muntanya de Sant Julià de Ramis*. Vol. 3. Girona, 2009.

- CARBONELL CAMÓS, E. «Beach, Heritage and Locality: The Politics of Identity in a Coastal Catalan Town». A: D. Carl (comp.). *Resorting to the Coast: Tourism, Heritage and Cultures of the Seaside*. Leeds: Centre for Tourism and Cultural Change, Leeds Metropolitan University, 2009.
- CARBONELL CAMÓS, E. «Etnoclimatologia marítima a l'Alt Maresme. Estudi dels sabers populars davant del canvi climàtic». *Revista d'Etnologia de Catalunya*, 34 (2009), p. 139-140.
- CARBONELL CAMÓS, E. «Micromuseums for big questions: Collecting maritime remains as an everyday political practice». *Quaderns-e de l'Institut Català d'Antropologia*, 14/2009(b), revista electrònica: <http://www.antropologia.cat/quaderns-e-138>.
- CARBONELL ESTELLER, E. *Viator. Patrimoni natural i monumental en l'entorn de les autopistes*. Vol. II. Barcelona: Fundació Abertis, 2009.
- DOMÈNECH, G. «Patrimonis fràgils. Els escorxadors». *Revista de Girona*, 256 (2009), p. 74-75.
- DOMÈNECH, G.; GIL, R. M. *Josep Claret Rubira: arquitecte entre la República i la Dictadura*. Girona: Ajuntament de Girona – COAC, 2009.
- JUANOLA, R.; ALCALDE, G.; BURCH, J. «Patrimonio, universidad y ciudad. Propuesta de un plan de visibilidad para patrimonio arquitectónico vinculado a la Universidad de Girona». *III Congreso Internacional de Patrimonio Cultural y Cooperación al Desarrollo*. Ciudad de México: Museo Nacional de Antropología, p. 185-189.
- PUJOL, E.; CARBONELL CAMÓS, E. *Records d'una dona de mar*. Palamós: Fundació Promediterrània, 2009.
- SERRA, M. de LI. «La fascinació per Orient. El patrimoni cultural de l'Extrem Orient als museus públics catalans». *Serra d'Or*, 590 (2009), p. 43-46.
- SERRA, M. de LI. «Las colecciones de patrimonio cultural extremo oriental en los museos públicos catalanes». *Revista de Museología*, 44 (2009), p. 64-70.
- ROJAS, A. «The Cultural Heritage inside the Coast Tourism: The Fairs and Markets of Historical Reconstruction». A: D. Carl (comp.). *Resorting to the Coast: Tourism, Heritage and Cultures of the Seaside*. Leeds, Centre for Tourism and Cultural Change, Leeds Metropolitan University, 2009.

Comunicacions a congressos

- ALCALDE, G.; AQUILUÉ, X.; BURCH, J.; JUANOLA, R.; ROJAS, A.; TREMOLEDA, J. «The incorporation of archeological heritage in the tourist offer of the Costa Brava». *Researching Coastal and Resort Destination Management: Cultures and Histories of Tourism*. Girona (19-20 d'octubre).
- ALCALDE, G.; BASSOLS, E.; PLANAGUMÀ, LI.; PUIGURIGUER, M.; SAÑA, M. «Volcanism and Prehistory. Archaeological analysis of the impact of volcanic activity and prehistoric societies in Northeast Iberian Peninsula». *15th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists*. Riva del Garda (15-20 de setembre).
- BURCH, J.; CASTANYER, P.; NOLLA, J.; TREMOLEDA, J. «Del model rural iber al model rural romà al nord-est de Catalunya». *Època de carnis. Als inicis de la romanització. El món rural d'època romana*. Girona (13 de novembre).
- CARBONELL CAMÓS, E. «Beach, Heritage and Locality: The Politics of Identity in a Coastal Catalan Town». *Resorting to the Coast: Tourism, Heritage and Cultures of the Seaside*. Blackpool: Leeds Metropolitan University (25-29 de juny).
- CARBONELL CAMÓS, E. «Between tourism and heritage. Declaring the Catalan sea culture heritage, possibilities and challenges». *Researching Coastal and Resort Destination Management: Cultures and Histories of Tourism*. Girona (19-20 d'octubre).
- CARBONELL CAMÓS, E. «El patrimonio inmaterial marítimo. Reflexiones en torno a la relación del navegante con la naturaleza». *VI Jornadas de Antropología Marítima*. Portugalete: Eusko Ikaskuntza (13-14 de novembre).
- CARBONELL CAMÓS, E. «La activación del patrimonio marítimo, del objeto al paisaje». *IV Congresso Associação Portuguesa de Antropologia*. Lisboa (9-11 de setembre).
- CARBONELL CAMÓS, E. «Lateen sails versus fibreglass boats: The contradictions of a maritime heritage process». *Ships, Saints and Sealore: Maritime Ethnography of the Mediterranean and the Red Sea*. La Valleta: Malta Maritime Museum (16-19 d'abril).
- CARBONELL CAMÓS, E. «Literary and anthropological reflections on the transformation of the landscape

- of the Costa Brava over a century with reference to the work of Josep Pla». *Researching Coastal and Resort Destination Management: Cultures and Histories of Tourism*. Girona (19-20 d'octubre).
- DOMÈNECH, G. «S'Agaró versus the Club Med». *Researching Coastal and Resort Destination Management: Cultures and Histories of Tourism*. Girona (19-20 d'octubre).
 - DOMÈNECH, G.; GIL, R. M. «Josep Claret, combat per la nova arquitectura». A: *Jornada d'Història. La premsa d'Esquerra Republicana de Catalunya 1931-1975*. Barcelona: Fundació Irla – Universitat Autònoma de Barcelona (30 d'octubre).
 - JUANOLA, R.; ARJONA, R.; CASTAÑEDA, D. «The education in the phenomenon of Cultural Tourism». *Researching Coastal and Resort Destination Management: Cultures and Histories of Tourism*. Girona (19-20 d'octubre).
 - JUANOLA, R.; COLOMER, A. «Educative's Experience in Museums with Older Adults. A Research About Connection Between Exhibit's Objects and Personal Histories». Conferència CECA *Museum Education in a Global Context. Priorities and Processes*. Reykjavík (5-10 d'octubre).
 - ROJAS, A. «Historical recreation as a way to attract tourism to the Catalan coast». *Researching Coastal and Resort Destination Management: Cultures and Histories of Tourism*. Girona (19-20 d'octubre).
 - ROJAS, A. «Shaping the tourist offer: the role of fairs and street markets in disseminating cultural heritage». *International Conference on Tourism Development and Management*. Kos Island (11-14 setembre).
 - ROJAS, A. «The Cultural Heritage inside the Coast Tourism: The Fairs and Markets of Historical Reconstruction». *Resorting to the Coast: Tourism, Heritage and Cultures of the Seaside*. Blackpool: Leeds Metropolitan University (25-29 de juny).
 - SERVITJA, L. «A Waldorf activity in a Catalan Museum». *International Technology, Education and Development Conference*. València (9 de febrer).
 - SERVITJA, L. «Transferring disciplines using films». *International Technology, Education and Development Conference*. València (9 de febrer).

Participació en cursos, seminaris, taules rodones i presentacions de llibres

- Alcalde, Gabriel i Hernández, Fernando (UB). Presentació del llibre de Mireia Guillaumes i Roser Juanola, *Intersecció d'art, vida i educació. Esther Boix i Ricard Creus, creadors del taller d'arts visuals de l'ARC*. Girona: Fundació Fita (27 de febrer).
- Alcalde, Gabriel i Soler, Narcís (UdG). Presentació del llibre de Margarida Genera, *Els nostres orígens*. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya, Sant Pere de Galligants (4 de juny).
- Alcalde, Gabriel i Feu, Jordi (UdG). Presentació del llibre de Mireia Guillaumes i Roser Juanola, *Intersecció d'art, vida i educació. Esther Boix i Ricard Creus, creadors del taller d'arts visuals de l'ARC*. Olot: Institut Municipal de Promoció Econòmica (19 de juny).
- Alcalde, Gabriel. Realització del seminari *Une introduction à la Muséeologie*. Tlemcen: Université Abou Bekr Belkaid (30 de novembre).
- Burch, Josep. Moderador de la taula rodona «Arqueologia. Patrimoni i desenvolupament urbà. Probleemàtica i solucions». Projecte «Cultura» *Sopra e sotto. La città europea. Il patrimonio archeologico ed architettonico in aree urbane di media grandezza: le difficoltà dell'indagine, le soluzioni della fruizione, l'offerta turistico-culturale*. Girona: Universitat de Girona (3 de juliol).
- Burch, Josep i Nolla, Josep Maria. «Les tècniques constructives als poblats ibèrics del nord-est de Catalunya». *63è Curs d'Arqueologia d'Empúries*. Museu d'Arqueologia de Catalunya-Empúries (13 de juliol).
- Carbonell Camós, Eliseu. *Etnologia de la Mediterrània*. Curs d'extensió universitària «Antropologia social del món contemporani». Barcelona: Universitat de Barcelona (21 de maig).
- Carbonell Camós, Eliseu. «La destrucció del cos. El suïcidi sota la perspectiva de l'antropologia del temps». *El cos, objecte i subjecte de les ciències humanes i socials*. Barcelona: Institució Milà i Fontanals-CSIC (29 de gener).

- Carbonell Camós, Eliseu. Moderador d'una de les taules del congrés *El cos, objecte i subjecte de les ciències humanes i socials*. Barcelona: Institució Milà i Fontanals-CSIC (31 de gener).
- Carbonell Camós, Eliseu. «Patrimoni i usos socials de la platja de Sant Pol de Mar». *II Col·loqui Antropologia dels Carrers. L'espai públic com a memòria*. Barcelona: Universitat de Barcelona (29 d'abril).
- Carbonell Camós, Eliseu. «L'estacionalitat en la Cultura». Simposi *L'experiència del temps*. Barcelona: Fundació Epson-Universitat de Barcelona (7 de maig).
- Carbonell Camós, Eliseu. «Percepció del territori. Construcció de la identitat a través del paisatge ecològic i cultural». *Vi, patrimoni i desenvolupament territorial*. «Els juliols, la universitat per a tothom». Alella: cursos d'estiu de la Universitat de Barcelona (del 6 al 10 de juliol).
- Carbonell Camós, Eliseu. «Casos etnogràfics de la vivència del temps». *Experiència del temps i ritmes de la vida*. «Els juliols, la universitat per a tothom». Barcelona: cursos d'estiu de la Universitat de Barcelona (16-20 de juliol).

Presentació del llibre *Records d'una dona de mar*.

- Carbonell Camós, Eliseu. «L'obra de Josep Pla des de l'antropologia del temps». *VII Seminari d'Antropologia Social*. Girona: Universitat de Girona (6 de novembre).
- Carbonell Camós, Eliseu. «Etnoclimatologia marítima a l'Alt Maresme. Estudi dels sabers populars davant del canvi climàtic». *I Jornada de recerca local: Patrimoni i cultura marítima*. Barcelona: Museu Marítim de Barcelona (21 de novembre).

Presentació del llibre *Interseccions d'Art, Vida i Educació*.

Assistència a congressos, reunions i seminaris

- Gabriel Alcalde, assistència a *The Best in Heritage*, a Dubrovnik (del 23 al 25 de setembre).
- Eliseu Carbonell, assistència a la *IV Trobada d'Etnologia Marítima* al Museu Marítim de Barcelona (8 de juny).
- Roser Juanola, assistència a la reunió ICOM-CECA a Roma, a la Universitat Roma Tre (8 i 9 de maig).
- Antoni Rojas, assistència taula rodona «Arqueologia. Patrimoni i desenvolupament urbà. Problemàtica i solucions». Projecte «Cultura» *Sopra e sotto. La città europea. Il patrimonio archeologico ed architettonico in aree urbane di media grandezza: le difficoltà dell'indagine, le soluzioni della fruizione, l'offerta turistico-culturale.* Girona: Universitat de Girona (3 de juliol).
- Lada Servitja, assistència a les *XII Jornades de Museus i Educació.* «Recursos expositius per a públic infantil». Museu Marítim de Barcelona (26 i 27 de febrer).
- Lada Servitja, assistència a les *VI Jornades de Pedagogia de l'Art i Museus.* «Presències virtuals. Les TIC i la didàctica de l'art als espais museístics». Museu d'Art Modern de Tarragona (22 i 29 d'abril).
- Lada Servitja, assistència al *National Educator Workshop.* Lincoln Center Institut of New York (del 13 al 17 de juliol).
- Lada Servitja, assistència a l'*Open house for teachers and educators* al Studio Museum in Harlem, Nova York (22 de setembre).
- Lada Servitja, assistència al *Teachers symposium day* al Metropolitan Museum de Nova York (25 de setembre).

Organització d'activitats científiques

Seminari de l'ICRPC

Memòria, política i patrimoni

Professor convidat: Andreas Huyssen, Universitat de Columbia, Nova York. Amb la participació de: Maria Josep Bono (Directora General de la Memòria Democràtica, Generalitat de Catalunya), Jordi Guixé (Direcció General de la Memòria Democràtica) i Paz Moreno Feliu (catedràtica d'antropologia social a la Universidad Nacional de Educación a Distancia).

Programa:

Andreas Huyssen

- *Mnemohistory: un nou paradigma.*
- *Textos clàssics sobre la memòria: Nietzsche, Freud, Halbwachs, Benjamin, Nora.*
- *Resistència a la memòria: els usos i abusos de l'oblit públic.*
- *Nostàlgia per les ruïnes.*
- *El punt mort de la memòria.*
- *Discursos transnacionals de la memòria: l'Holocaust i el colonialisme.*

Paz Moreno

- *Les sales judicials com a lloc de memòria.*

Maria Josep Bono i Jordi Guixé

- *Memorial democràtic: quatre anys de camí.*

SEMINARIS DE L'INSTITUT DE PATRIMONI CULTURAL

MEMÒRIA, POLÍTICA, PATRIMONI

Professor convidat: **Andreas Huyssen**
(Universitat de Columbia, Nova York)

Centre Cultural de Caixa Girona-Fontana d'Or
Girona, 19 i 20 de març de 2009

PROGRAMA

DIA 19 DE MARÇ

9.30-10 h. Arribada i recollida de la documentació.
10 h. Presentació del seminari.
10.15-11.30 h. Andreas Huyssen. *Mnemohistory: Un nou paradigma.*
11.30-12 h. Pausa.
12-13.15 h. Andreas Huyssen. *Textos clàssics sobre la memòria: Nietzsche, Freud, Halbwachs, Benjamin, Nora.*
15.30-16.45 h. Paz Moreno. *Les sales judicials com a lloc de memòria.*
16.45-17.15 h. Pausa.
17.15-18.30 h. Andreas Huyssen. *Resistència a la memòria: Els usos i abusos de l'oblit públic.*

DIA 20 DE MARÇ

10-11.15 h. Andreas Huyssen. *Nostàlgia per les ruïnes.*
11.15-11.45 h. Pausa.
11.45-13 h. Maria Jesús Bono. *Memorial Democràtic: quatre anys de camí.*
15.30-16.45 h. Andreas Huyssen. *El punt mort de la memòria.*
16.45-17.15 h. Pausa.
17.15-18.30 h. Andreas Huyssen. *Discursos transnacionals de la memòria: Holocaust i colonialisme.*
18.30 h. Cloenda del seminari.

ICRPC
Institut de Patrimoni Cultural

Fundació Caixa Girona

Lloc de realització: Centre Cultural de Caixa Girona-Fontana d'Or, 19 i 20 de març. Amb la col·laboració de la Fundació Caixa Girona

Andreas Huyssen és professor d'alemany i literatura comparada a la Universitat de Columbia (Nova York). Va ser director fundador del *Center for Comparative Literature and Society* (1998-2003). Ha presidit el *Department of Germanic Languages* des de 1986 fins al 1992 i novament de 2005 a 2008. És un dels editors fundadors de *New German Critique*, la principal revista alemanya d'estudis germànics als Estats Units (1974). També forma part del consell editorial

de: *October*, *Constellations*, *Germanic Review*, *Transit*, *Key Words* (Regne Unit), i *Critical Space* (Tokyo). L'any 2005, va obtenir el reconegut premi a la docència *Mark Van Doren*. La seva recerca i docència s'han centrat en la literatura i cultura alemanya dels segles XVII i XIX, el Modernisme internacional, la teoria crítica de la Frankfurt School i el Postmodernisme. En els darrers anys, ha centrat la seva recerca en el trauma històric de la memòria cultural en contextos transnacionals, juntament amb la cultura urbana i la globalització.

Huyssen ha publicat àmpliament en anglès i alemany i la seva obra ha estat traduïda a l'espanyol, portuguès,

Andreas Huyssen

suec, danès, turc, japonès i xinès. Entre les seves publicacions destaquen: *Drama des Sturm und Drang* (1980), *After the Great Divide: Modernism, Mass Culture, Postmodernism* (1986), *Postmoderne: Zeichen eines kulturellen Wandels* (ed. amb Klaus Scherpe) (1986), *Modernity and the Text: Revi-*

sions of German Modernism (ed. amb David Bathrick, 1989), *Twilight Memories: Marking Time in a Culture of Amnesia* (1995), *Present Pasts: Urban Palimpsests and the Politics of Memory* (2003), *Other Cities, Other Worlds: Urban Imaginaries in a Globalizing World* (Duke UP, 2008).

Conferència de P. Moreno.

Conferència de M.J. Bono i J. Guixé.

Reunions de recerca

- Rafel Folch (Servei de Patrimoni Etnològic del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana). *L'inventari del patrimoni etnològic de Catalunya*. Parc Científic i Tecnològic de la UdG (31 de març).
- Alfons Martinell (Càtedra UNESCO de Polítiques Culturals i Cooperació de la Universitat de Girona). *La recerca en polítiques culturals i cooperació i la seva relació amb el patrimoni cultural*. Parc Científic i Tecnològic de la UdG (18 de juny).

R. Folch

A. Martinell

G. Munilla

C. Pellecuer

- Glòria Munilla (Universitat Oberta de Catalunya). *Educació, museus i TIC*. Parc Científic i Tecnològic de la UdG (14 de desembre).
- Christophe Pellecuer (Ministère de la Culture, França). *La gestion du Patrimoine Archéologique en France*. Parc Científic i Tecnològic de la UdG (16 de desembre).

Conferències

- Josep Maria Mallarach. *Visions contraposades del patrimoni: pobles indígenes en àrees protegides modernes, conseqüències per a les poblacions i la natura*. Conferència realitzada en el marc del màster La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local, a la Universitat de Girona (15 de gener).
- Damià Moragues (Laboratori de Cultura i Turisme, Barcelona Media). *Turisme i museus*. Organitzada amb motiu del Dia Internacional del Museu per la Universitat de Girona, l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural i la Càtedra UNESCO de Polítiques Culturals i Cooperació, a la Universitat de Girona (18 de maig).

J. L. Hernando

A. Viel

D. Moragues

- Josep Maria Carreter (D. G. de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya). *Les polítiques de patrimoni de la Generalitat de Catalunya*. Conferència realitzada en el marc del màster La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local, a la Universitat de Girona (28 de setembre).

- Magí Seritjol (Servei de difusió del Museu d'Història de Tarragona). *Tarraco Viva, una experiència de divulgació del patrimoni històric*. Conferència realitzada en el marc del màster La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local, a la Universitat de Girona (13 d'octubre).
- Marta Lacambra (Caixa Manresa). *L'obra cultural de les fundacions de les caixes. Món Sant Benet*. Conferència realitzada en el marc del màster La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local, a la Universitat de Girona (17 de novembre).
- José Luis Hernando Garrido (Museo Etnográfico de Castilla y León). *Patrimoni històric i ideologia a l'Estat espanyol: sobre símbols, imatges i iconoclàstia en temps de baralles (segles XIX-XXI)*. Conferència realitzada en el marc del màster La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local, a la Universitat de Girona (25 de novembre).
- Anette Viel. *L'esprit des lieux. Patrimoine naturel et culturel*. Conferència realitzada en el marc del màster La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local, a la Universitat de Girona (17 de desembre).

Col·laboracions docents

Direcció de treballs de recerca de màster

- G. Alcalde, direcció del treball final de màster «El Molí Fondo de Sant Joan les Fonts. Proposta d'intervenció», de Maria Galizia, del màster La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local, Universitat de Girona.
- G. Alcalde, direcció del treball final de màster «Centre d'Interpretació del megalitisme de l'Empordà», d'Elena Ortega, del màster La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local, Universitat de Girona.
- J. Burch, direcció del treball final de màster «Memòries de la Comacros de Salt. *Un projecte per acostar la història passada a la societat present*», de Lada Servitja, del màster La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local, Universitat de Girona.
- J. Burch, direcció del treball final de màster «La activación del patrimonio industrial de la ciudad de Girona: la fábrica Marfà», de Concetta Marino, del màster La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local, Universitat de Girona.
- E. Carbonell, direcció del treball final de màster «L'art contemporaine et ses pratiques artistiques

dans les sociétés postmodernes», d'Amandine Duthel, del màster La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local, Universitat de Girona.

Treballadors Fàbrica Comacros, Salt.

- R. Juanola, direcció del treball final de màster «La historia de vida del Vapor Vell. Caso de estudio sobre el valor simbólico de un monumento», de Vanessa Muller, del màster La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local, Universitat de Girona.
- R. Juanola, direcció del treball final de màster «Un projecte de senyalització de la Ciutadella de Roses», d'Anna López, del màster d'Arts Visuals i Educació, Universitat de Girona.

Participació en tribunals acadèmics

- Gabriel Alcalde, membre del tribunal de la tesi del doctorat de Laura Solanilla, *En primera persona: memòria oral, patrimoni immaterial i Internet. Una anàlisi dels usos i funcions dels museus testimonials a la xarxa per a l'adquisició, conservació, protecció i difusió de les històries de vida considerades com a patrimoni cultural immaterial*. Universitat Oberta de Catalunya (febrer del 2009).

Docència en programes de màster

- Gabriel Alcalde: «Bases ideològiques en la gestió del patrimoni cultural». Màster oficial: La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local. Universitat de Girona.
- Gabriel Alcalde: «La gestió turística del patrimoni cultural: la regeneració del patrimoni a través del turisme». Màster oficial interuniversitari:

Direcció i Planificació del Turisme. Universitat de Girona.

- Josep Burch: «Models d'organització i gestió del patrimoni cultural». Màster oficial: La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local. Universitat de Girona.
- Josep Burch: professor visitant de l'itinerari «Direcció i gestió del turisme cultural». Màster oficial interuniversitari: Direcció i Planificació del Turisme. Universitat de Girona.
- Eduard Carbonell: direcció del màster oficial La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local. Assignatures: «Patrimoni cultural. Conceptes i actuacions» i «La difusió del patrimoni cultural en l'àmbit local». Màster oficial: La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local. Universitat de Girona.
- Roser Juanola: «Patrimoni i educació». Màster oficial: La Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local. Universitat de Girona.

Publicacions de l'ICRPC

Llibres de l'ICRPC

- Solanilla, Laura. *En primera persona. Memòria oral, patrimoni immaterial i Internet*. Girona: Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural, 2009.

El llibre neix, tal com explica la pròpia autora, de l'interès per analitzar la relació que s'estableix entre tres àmbits de coneixement aparentment diversos: memòria oral autobiogràfica, patrimoni immaterial i Internet. Parteix d'un estudi previ sobre l'ús d'Internet per a la recuperació de la memòria històrica de la Guerra Civil espanyola, i està emmarcat dins de les línies de recerca del

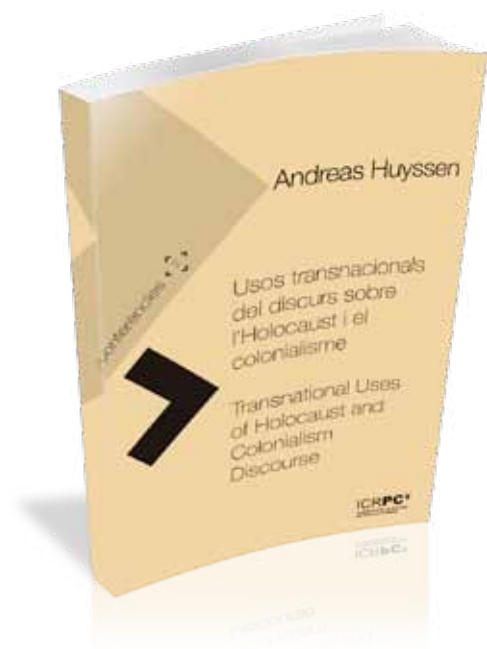
grup Museia (www.museia.cat) de l'estudi d'Arts i Humanitats de la Universitat Oberta de Catalunya. En segon lloc, si aprofundim més i tractem el tema del potencial que les TIC ens ofereixen en aquesta relació, el panorama és encara més clar, ja que només el món anglosaxó «i des de fa uns anys» tracta específicament aquest vincle.

Conferències

- Huysen, Andreas. *Usos transnacionals sobre l'Holocaust i el colonialisme / Transnational uses of Holocaust and Colonialisme Discourse*. Girona: Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural, 2009.

Les obsessions pel passat, al capdavant, no es limiten als esdeveniments traumàtics i als seus efectes sovint simptomàtics i patològics. Com afirmaran els crítics de la indústria de la cultura, qualsevol passat pot ser utilitzat, convertit en mercaderia, distorsionat, mercantilitzat, remodelat, desplaçat, acusat, processat, jutjat i... oblidat. Però fins i tot el discurs de l'oblit, tal com han mostrat la sociolo-

gia i la psicologia, encara conté restes i residus del passat. Les indústries de la cultura i el patrimoni creen modes «retro», mobles «repro», restauracions, noves versions i mercats de recompra: tots ells, termes del nostre vocabulari que han substituït la celebració del nou, l'avantguardista, el revolucionari, la promesa de futurs alternatius.

Memòries

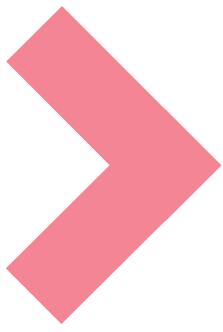
- Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural. *Memòria anual 2008*. Girona: Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural.

Papers de l'ICRPC

- Folch, Rafel. *Cultura popular, patrimoni i etnologia. La recerca en el marc de l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya*. Papers de l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural, 1. Girona: Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural, 2009. (<http://www.icrpc.cat/ca/publicacions/papers.html>)

Explicació sobre els orígens de l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya, programa de foment de la recerca i la difusió del patrimoni etnològic, del CPCPTC. Al tractar els

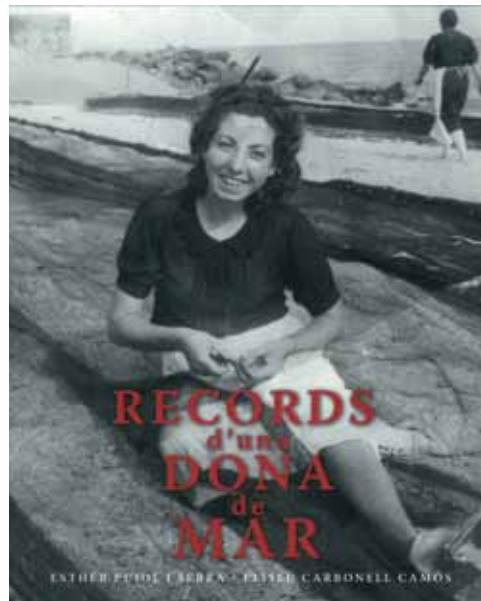

seus inicis s'analitzen comparativament les dues lleis principals que actualment regulen el marc jurídic català sobre el patrimoni cultural en general i l'etnològic en particular. A partir de la revisió de la normativa jurídica i de la història de la cultura popular a Catalunya podem establir l'endarreriment històric i cultural del reconeixement i la consolidació del patrimoni etnològic respecte la resta de patrimonis. Avui, però, només serà vàlida en el camp de la investigació social de qualitat i amb un vessant aplicat a una concepció del patrimoni etnològic que s'orienti vers la identificació i l'anàlisi dels processos de continuïtat i transformació social i cultural, atenyent l'heterogeneïtat de la societat contemporània.

Participació en publicacions d'altres organitzacions

- Pujol, Esther; Carbonell, Eliseu. *Records d'una dona de mar*. Palamós: Fundació Promediterrània per a la conservació, l'estudi i la difusió del patrimoni marítim, 2009.

El llibre recull el testimoni d'una dona que ha dedicat la seva vida al món de la pesca, així com un retrat personal, ple de vitalitat i humor, del passat mariner d'aquesta població. La principal aportació d'aquest llibre és que ofereix una visió femenina d'un món predominantment masculí com és el de la pesca, però on històricament les dones han jugat un rol molt actiu. El llibre ha estat editat per la *Fundació Promediterrània per a la conservació, l'estudi i la difusió del patrimoni marítim*, amb el suport de l'*Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural*.

Col·laboracions

- Gabriel Alcalde, membre del consell consultiu de cooperació del Consorci per a la Protecció i la Gestió de l'Espai d'Interès Natural de l'Alta Garrotxa.
- Gabriel Alcalde, membre de la comissió assessora del projecte del Museu Nacional d'Història, Arqueologia i Etnologia de Catalunya.
- Gabriel Alcalde, membre de la comissió executiva de la Junta de Museus de Catalunya.
- Gabriel Alcalde, membre de la comissió assessora del Pla integral per l'arqueologia a Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.
- Gabriel Alcalde, membre del consell de redacció de *Mnemòsine. Revista catalana de museologia*, editada per l'Associació de Museòlegs de Catalunya.
- Gabriel Alcalde, membre del comitè d'experts en el concurs per a la redacció d'un nou projecte museogràfic del Museu Marítim de Barcelona.
- Josep Burch, membre del consell de redacció de la revista *Empúries*, editada pel Museu d'Arqueologia de Catalunya.
- Josep Burch, membre del consell de redacció de la col·lecció *Studies on the rural world in the roman periode*, editat per la UdG i GRAPE.
- Eliseu Carbonell, membre del consell de redacció de la revista *Argo. Revista del Patrimoni i la Cultura Marítima*, editada pel Museum Marítim de Barcelona.

Socialització del coneixement

- Eliseu Carbonell. «El temps humà, la qualitat de l'instant present». *Eina*, 6 (6 de febrer del 2009), p. 4-7.
- Gabriel Alcalde, presentació dels actes «Homenatge als maquis. La guerrilla que s'enfrontà al franquisme». Olot: CNT (7 de febrer).
- Josep Burch, col·laboració en el 2n Jove Campus de Recerca organitzat per la Universitat de Girona (juliol).
- Josep Burch i Joaquim Tremoleda, conferència «Collet. De les evidències del passat a les perspectives de futur». *XXIII Trobada cultural de Calonge*. Organitzada per l'Ajuntament de Calonge i el Centre d'Estudis Calongins Colònic. Calonge: (15 d'agost).
- Antoni Rojas, conferència «Els objectes de la vida quotidiana en el món ibèric». Conferències d'arqueologia al Museu del Suro de Palafrugell. Organitzada pel Museu del Suro de Palafrugell i la Universitat de Girona. Palafrugell (20 de novembre).
- Gemma Domènech, conferència «Els escorxadors. Un exemple de patrimoni arquitectònic». *Cicle de conferències Salut i Societat*. Càtedra Martí Casals de Medicina i Salut en l'Àmbit Rural de la Universitat de Girona – Sant Feliu de Guíxols (20 de novembre).
- Eliseu Carbonell, presentacions territorials de projectes de recerca de l'IPEC: *Etnoclimatologia marítima a l'Alt Maresme. Estudi dels sabers populars davant del canvi climàtic*. Mataró: El Racó-Casal de Mataró. Organitza: Grup d'Història Local de Mataró, Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana i Institut Ramon Muntaner (28 de novembre).

